

Javaslat a Madách-kultusz ápolására

Elvek és eszközök

I.

Nem kétséges – és vélhetően senki által nem is kérdőjelezhető meg – az az alapelv, hogy szellemi értékeink között, gondolkodásunk körében, s hangsúlyozottan éppen itt Nógrád megyében, Madách Imre emberi és művészi hagyatéka meghatározó jelentőségű. A Nógrádból kisugárzó – s reméljük ez a minősítés ma már nem hat túlzásnak – Madách-kultusz fő jellemzője, összetevője a tisztelgés, tisztelgésen túl (a "cultus" fogalom eredeti jelentéséhez hűen) a cselekvés, tevékeny részvétel: a Madách-i örökség ápolása, művelése, gondozása volt. A tárgyilagos, az utolsó 25 évre visszatekintő elemzés szerint: "A megye szellemi élete több vonatkozásban is kisérteti terep, műhely volt egy szerves fejlődésű, alulról építkező kultusz javára" (*Dr. Kerényi Ferenc*).

Ebben a vonatkozásban, a sokszor kísértetű cselekvési folyamatban a Madách-díjnak, a pályázatok rendszerének, s az ünnepek alkalmainak mindig is kiemelkedő jelentőségű szerep jutott. – De hogyan lehetne ezt az eszközrendszert még hatékonyabban működtetni? – Érdemes erre a kérdésre is a Madách-i életműhöz fordulva keresni a választ, onnan nyerve a további eligazító elveket, mert a Madách-kultusz, a hagyományápolás kérdéseiben eligazító erejük a Madách-i életmű elvi tanulságai: – az alkotó, eredeti terem-

tő szellemiség ereje, a magyarság sorskérdéseihez való kapcsolódás igénye, és az egyetemesség, az európai távlatú gondolkodás szükségége.

A fenti elvekből következően:

– A Madách-díjnak szakmai, alkotói (szellemi) díjnak kell lennie, folyamatos alkotótevékenység elismeréséért. Továbbá a pályázati rendszer működtetésével szerves részévé kell válnia a magyar szellemi élet folyamatának, és a mai magyar irodalom élő áramának. Végül pedig az európai távlatú gondolkodás igénye – éppen itt Nógrádban – elsődlegesen a szlovákiai (magyar és szlovák nyelvű) irodalommal való eleven kontextusában kellene megnyilvánulnia.

S hogy mindezek ne csak elvi jellegű megfontolások maradjanak, szükségesnek látszik ez alkalommal közelebbről is megvizsgálni: a Madách hagyományápolás kérdéseit, valamint az ünnepek helyének, a helység kiválasztásának problémáját, a működtetés feltételeit.

II.

1. A Madách-i hagyományápolás javaslatunk szerint folyamatos, egységes rendszerként működjék majd, melynek kiemelkedő nyitó "rendezvénye": a januári Madách-ünnepek, záró "eseménye": az októberi Irodalmi Napnak kellene lennie. Ezek szerint

januárban ünnepi keretek között hangsúlyosabb a szakmai alkotó tevékenység centrumba állítása, októberben pedig a populárisabb jellegű, szélesebb körű kultúra közvetítés legyen az elsődleges cél.

A tevékenység alapját képező intézmények, szakemberek köre (Palócföld Szerkesztőség, Madách Könyvtár, Múzeumi Szervezet, Magyar Irodalomtörténeti Társaság Nógrádi Tagozata) tovább bővítendő lenne a sztregovai Madách Múzeum mellett a Madách Kiadó és a Magyar Területi Színházzal is. Hasonlóképpen az irodalomtudomány, a kortárs irodalom, a történettudomány és a színház területéről is országos szaktekintélyek bevonása lenne ajánlatos.

2. A működtetés elemi feltételének egy szakmai kuratórium megalakulását látnánk szükségesnek. E kuratóriumot a megyei közgyűlés hívja majd létre, dönt összetételéről, feladatairól, és elkülönítve biztosítja működésének anyagi feltételeit.

Az anyagi támogatásra három mód kínálkozik:

- A. Évenkénti finanszírozással: a költségösszege minimum 1 mill. Ft.
- B. Közületek és magánszemélyek számára is nyitott alapítvány létrehozása, amely összeg éves kamatai tartósan biztosítanak a rendezvény lebonyolítását. Az alapítvány összege: minimum 5 mill. Ft.
- C. A szlovákiai partner anyagi hozzájárulása.

A kuratórium tagjai:

- a díj alapító képviselője,
- a Madách hagyományápolás bázisát képző intézmények szakemberei (Szlovákiából is)
- külső szakértők (irodalomtörténész, Madách-kutató, író, stb.).

A kuratórium elnökének a magyar szellemi élet kiemelkedő képviselőjének kell lennie.

A kuratórium feladatai:

- legáltalánosabban a Madách-kultusz egészének szervezése, alakítása, lényegében pedig társadalmi önirányítása,
- a pályázatok kiírása és elbírálása,
- a pályadíjak odaítélése,
- döntés – a fenti szakmai elvek érvényesítésével – a Madách-díjról.

3. A Madách-ünnepség évenkénti váltakozó helyszínét a kuratórium határozza meg. Javaslataink szerint Csesztve, illetve Sztregova helységeiben.

Csesztvén Magyarország egyetlen Madách Emlékmúzeumának épülete, a körteremmel, a pinceklubbal alkalmas e feladat ellátására. Sőt kialakulhatna – hisz az itt megforduló alkotók megismernék a vendégszobákat is –, hogy a Múzeum épülete írói alkotóházként is funkcionáljon.

A sztregovai felújított Madách-kastély (és a majdani állandó kiállítás) közgondolkodásunkba, irodalmi életünkbe természetes módon épülne be.

A kuratóriumot 1991. szeptember 1-ig létre kell hozni, hogy az 1992-es Madách-ünnepséget már a kuratórium szervezhesse.

*Palócföld Szerkesztőség
Múzeumok Igazgatósága
Irodalomtörténeti Társaság
Nógrádi Tagozata*

Salgótarján, 1991 májusa

Pályázati felhívás

**A Nógrád Megyei Közgyűlés, valamint a PALÓCFÖLD
közéleti, irodalmi, művészeti folyóirat szerkesztősége
1991. évre is meghirdeti a
MADÁCH-PÁLYÁZATOT.**

A pályázaton olyan, eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott művekkel lehet nevezni, melyek elmélyült szakmai igénnyel mutatják be valóságunk közérdekűen időszerű kérdéseit, illetőleg, amelyek Madách Imre korára, életére, életművére, annak utóéletére vonatkozó új gondolatanyagot, adalékokat tartalmaznak.

A jeligés pályamunkákat három gépelt példányban 1991. december 1-ig lehet benyújtani a PALÓCFÖLD szerkesztőségének címére. (3100 Salgótarján, Rákóczi ut 192. sz. Postafiók: 270.) Kérjük, hogy lezárt borítékban mellékeljék a jelige feloldását.

PÁLYADÍJAK:

1. Szociográfia, irodalmi riport, esszé, tanulmány kategóriában
 - I. díj: 20 000 Ft
 - II. díj: 15 000 Ft
 - III. díj: 10 000 Ft
2. Versek, szépprózai művek kategóriában
 - I. díj: 20 000 Ft
 - II. díj: 15 000 Ft
 - III. díj: 10 000 Ft

Balassagyarmat város különdíja
Salgótarján város különdíja

Eredményhirdetésre 1992. januárjában, a hagyományos Madách-ünnepség keretében kerül sor, amelyre a díjnyertes szerzőket külön értesítéssel hívjuk meg. A díjazott művek első közlésének jogát a PALÓCFÖLD folyóirat magának fenntartja. (Csak a szakzsűri által közlésre javasolt kéziratok sorsáért vállalunk felelősséget.)

A Madách-pályázat eredményhirdetését a folyóirat februári számában tesszük közzé.

**NÓGRÁD MEGYEI KÖZGYŰLÉS
PALÓCFÖLD SZERKESZTŐSÉGE**

Alapítvány

A PALÓCFÖLD Szerkesztősége PALÓC KULTÚRA ALAPÍTVÁNYT hozott létre.

Az *Alapítvány* célja többek között a PALÓCFÖLD folyóirat szellemi műhelymunkájának fenntartása és gazdagítása, díjak és pályázatok alapítása és kiírása, valamint a történelmi Nógrád megye (Nagykürtös, Losonc, Rimaszombat, stb.) művelődéstörténeti hagyományainak, a szlovákiai magyar nemzeti-ségű alkotók és a lakosság kulturális feltételeinek javítása is.

Az *Alapítvány* nyitott bel- vagy külföldi természetes, illetőleg jogi személyek vagyoni (pénzbeli és dologi) adományai előtt, amelyről az Alapítvány Kuratóriuma köteles nyilvánosan is elszámolni.

Az *Alapítvány* támogatóinak nevét vagy a cég címét, kívánság szerint a PALÓCFÖLD

folyóiratban megjelentetjük, valamint kedvezményes reklámlehetőséget biztosítunk számukra a Mikszáth Kiadó könyvein és más, a kiadó által szervezett fórumokon.

Az 1989. XLV. 34. paragrafusára szerint csökkentheti az Ön éves adóalapját az Alapítványnak felajánlott pénzüsszeggel.

Az OTP Nógrád Megyei Igazgatóságánál vezetett bankszámla számunk: 5062-7.

A szászhalombattai *Magyar Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet* az elmúlt hónapban folyósított anyagi támogatását köszönettel vette a *Palóc Kultúra Alapítvány*.

palócföld
KÖZÉLETI, IRODALMI, MŰVÉSZETI POLYÓIRAT

**Public literature and art monthly of the
Culture Department of Nógrád County.**

Prepared by Publisher Mikszáth.

Chief editor: József Pál

Chief publisher: Dr. János Németh

Address of editorial office:

H-3101 Salgótarján, Pf.: 270.

Tel: (0036) 32-14-367, 32-11-760

MEDITRAVEL KFT.

azonnali belépéssel felvesz gyakorlattal rendelkező

üzletkötőket.

Vállalkozói igazolvány szükséges.

Jelentkezni lehet:

Kecskemét, Klapka u. 9-11. I. e. 124.

Telefon 76/21-079, telex: 26-236

palócföld

KÖZÉLETI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

1991 -07- 17

25.- Ft